

ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทัน

สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

The effects of using the guidance activities on analytical thinking

Process to promote social media literacy of mathayomsuksa 2 students,

satriwitthaya 2 school in under royal patronage of the king's mother

ปภานันท์ ฟักเจริญ¹ ปวีณา อ่อนใจเอื้อ²

Paphanan Fakjareon¹ Paveena Onjai-uea²

¹นิสิตปริญญาโท ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master Student at Kasertsart University. Master of Arts (Educational Psychology and Guidance),

Department of Educational Psychology and Guidance, Kasertsart University.

Corresponding author, E-mail: paphanan.f@ku.th

²อาจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Lecturer, Ph.D, Assistant Professor, Department of Educational Psychology and Guidance, Kasertsart University. E-mail: fedupny@ku.ac.th

Received: July 18, 2020; Revised: June 23, 2021; Accepted: July 15, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม 2) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 90 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มโดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ 2) แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมฯ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และต่อผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติพารามตริก t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ในระยะหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ มีความสามารถในการเข้าถึงสื่อได้อย่าง

หลากหลายและถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ พิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากสื่อสังคมออนไลน์ รู้จักการสร้างสรรค์สื่อรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

คำสำคัญ : กิจกรรมแนะแนว การคิดวิเคราะห์ การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

Abstract

The purposes of this research 1) to study The Effects of using the Guidance Activities on Analytical thinking to Promote Social Media Literacy of students Before and After joining the Program. 2) to study The Effects of using the Guidance Activities on Analytical thinking to Promote Social Media Literacy between experimental group and control group. The sample were 90 mathayomsuksa 2 students of Satriwitthaya 2 School, that consisted of experimental and control group. The instruments used in this research were: 1) Guidance Activities on Analytical Thinking Process to Promote Social Media Literacy. 2) The Social Media Literacy Test of Junior High School students. 3) The student's self-report of learning 4) The students opinion's towards the Guidance Activities and researcher. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, parametric t-test and content analysis. The research results indicated that: 1) The posttest scores from the Social Media Literacy Test of experimental group were higher than their pretest scores at significance of level .05 2) The posttest scores from the Social Media Literacy Test of experimental group were higher than control group at significance of level .05 3) The participants agreed that program knowledge understanding of social media, access the media in a variety of ways and accurately, analyze consider information obtained from social media, create new media, use social media appropriately to benefit yourself and others.

Keyword: Guidance Activities, Analytical thinking, Social Media Literacy

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สื่อได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน เมื่อเทคโนโลยีในรูปแบบสื่อต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนมากขึ้น ปัญหาที่เกิดจากสื่อจึงเกิดขึ้นได้มาก โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมไทยอย่างมาก การแลกเปลี่ยนและส่งต่อข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์สามารถทำได้อย่างไร้ขีดจำกัดและไม่สามารถควบคุมได้ ผู้ใช้งานไม่เป็นเพียงแค่ผู้บริโภคสื่อ แต่เป็นผู้สร้างเนื้อหาและนำเสนอสื่อที่สร้างขึ้นโดยส่วนตัวหรือการเผยแพร่แบบส่งต่อสู่สาธารณะด้วย ทั้งนี้จากผลสำรวจ ศรีดา ตันทะอธิพานิช (2562) ได้พบว่า เด็กไทยอายุระหว่าง 6-18 ปี จำนวน 15,318 คน จากทั่วประเทศ ใช้อินเทอร์เน็ต 6-10 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39 ถือได้ว่าเป็นสัดส่วนการใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ค่อนข้างสูง และส่วนใหญ่เด็กใช้ไปในเชิงของการพักผ่อนและความบันเทิง ทั้งที่เด็กในช่วงวัยดังกล่าวไม่ควรอยู่กับโซเชียลนานเกิน 3 ชั่วโมงต่อวัน อีกทั้งยังระบุว่าเด็กไทยที่เข้าร่วมการสำรวจ อายุ 6-18 ปี ร้อยละ 47 เข้าถึงสื่อลามกผ่านทางโลกออนไลน์ ทั้งนี้ตัวเยาวชนไม่ได้ตระหนักถึงภัยและอันตรายที่จะตามมา รวมทั้งการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์จนเสียการเรียนอีกด้วย

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิต จึงจำเป็นต้องส่งเสริมทักษะชีวิตในหลายด้าน ๆ ให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นคือ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่ง พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ได้กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นการอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าและเข้าใจผลกระทบของสื่อรวมถึงความสามารถในการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้ การรู้เท่าทันสื่อเป็นกระบวนการที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาและเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชน เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ ประเมินสื่อจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ (Renee, 1998; Center for Media Literacy, 2008; องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2548; พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552; ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2555; อุษา บิ๊กกินส์, 2555; นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์, 2558; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560) พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ควรส่งเสริมให้กับนักเรียนประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ 4) การสร้างสรรค์สื่อ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

การรู้เท่าทันสื่อจะต้องเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านความคิด โดยเด็กควรได้รับการพัฒนาการคิดเพื่อให้สามารถคิดในเรื่องที่มีความลึกซึ้งและสลับซับซ้อนมากขึ้นได้ ซึ่งการคิดระดับกลางที่เด็กสามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อการรู้เท่าทันสื่อได้นั้น คือ การคิดวิเคราะห์ (ชมพูนุท นุตาคม, 2557) สอดคล้องกับ พันทิพา เย็นญา (2562) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์สามารถพัฒนาได้ โดยใช้เทคนิคหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยที่ได้นำเทคนิคต่าง ๆ มาพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง แต่จะต้องได้รับการเรียนรู้และการฝึกฝน เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นเทคนิคการคิดขั้นสูง และ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2553) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ คือ การมีความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดวิเคราะห์จะมีขั้นตอนการคิดที่เป็นระบบ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดในการรู้เท่าทันสื่อ และจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ (Watson and Glaser, 1964; Marzano, 2001; สุวิทย์ มูลคำ, 2550; ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553; ทิศนา แหมมณี, 2554) พบว่า ขั้นตอนที่สำคัญของการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การศึกษารวบรวมข้อมูล 3) การพิจารณาจำแนกแยกแยะข้อมูล 4) การสรุปผล 5) การประเมินข้อสรุปและนำไปใช้ และในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ การใช้กิจกรรมแนะแนวสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการรู้เท่าทันสื่อได้ เพราะเป็นทักษะที่ต้องจัดกิจกรรมในด้านส่วนตัวและสังคมสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เป็นทักษะที่นักเรียนต้องได้รับ การพัฒนาและได้กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2559) จะเห็นว่าในการจัดกิจกรรมแนะแนวจะต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการรู้เท่าทันสื่อด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและนำกิจกรรมแนะแนวมาประยุกต์กับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

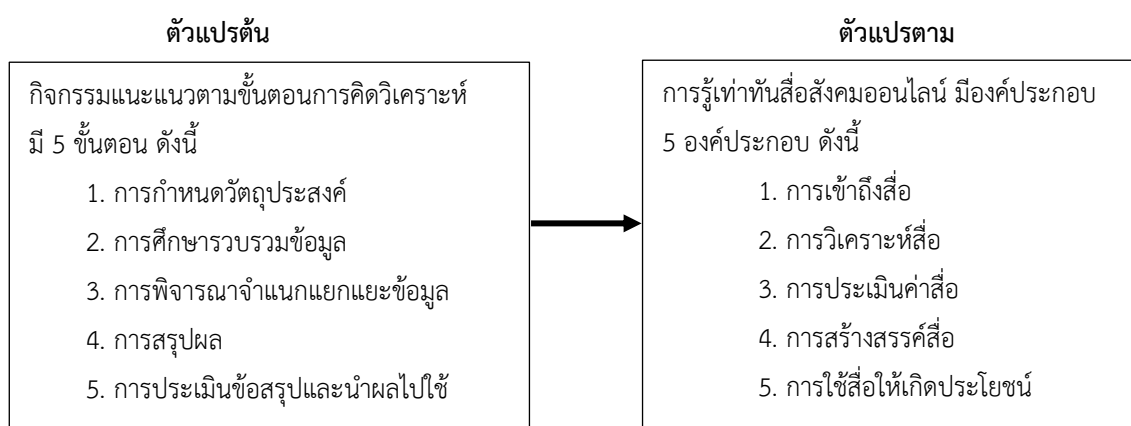
จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ พบว่าเด็กและเยาวชน มีการพิจารณาไตร่ตรองในการรับข้อมูลข่าวสาร การส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง การเข้าถึงสื่อได้อย่างสะดวกรวดเร็วแต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มากเพียงพอ และจากการที่ผู้วิจัยสังเกตนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างมาก สามารถเข้าถึงสื่อได้ตลอดเวลา ดังนั้น จึงควรจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงการใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจในการสร้างกิจกรรม แนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อ

ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงศึกษาผลของกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีคะแนนจากแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีคะแนนจากแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในระยะหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) เพื่อศึกษาโดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการวัดค่าตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 17 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน รวมทั้งสิ้น 727 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 90 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มจาก 17 ห้องเรียน แล้วจับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 45 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย แนวความคิด ทักษะและองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อจากหนังสือ วารสารต่าง ๆ
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และการคิดวิเคราะห์
3. นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยดังกล่าว มาสร้างกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 10 ครั้ง
4. นำกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องและดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
5. นำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขไปตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงตามเนื้อหา โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสมของแนวคิด วัตถุประสงค์ การดำเนินกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ การประเมินผล จากนั้นจึงรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาแก้ไขกิจกรรม
6. นำกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ที่ผ่านการตรวจสอบนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาอีกครั้งแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 1 โครงสร้างของกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ขั้นตอน การคิดวิเคราะห์	องค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับ การส่งเสริม
1	สานสัมพันธ์	1. เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างข้อตกลง ร่วมกันในการเข้าร่วมโปรแกรม 2. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน	-	-
2	รู้ทันสื่อออนไลน์	1. เพื่อให้นักเรียนกำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์ ภัยจากสื่อสังคมออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ และการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์	ขั้นตอนที่ 1 การกำหนด วัตถุประสงค์	1. การเข้าถึงสื่อ 2. การวิเคราะห์สื่อ
3	เปิดกว้างสื่อออนไลน์	1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ที่หลากหลาย 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์หลาย ๆ แหล่ง ก่อนตัดสินใจนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษา รวบรวมข้อมูล	1. การเข้าถึงสื่อ 2. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	ขั้นตอน การคิด วิเคราะห์	องค์ประกอบความรู้เท่าทัน สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับ การส่งเสริม
4	สืบเสาะเท็จจริง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการตรวจสอบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูล 2. เพื่อให้นักเรียนได้ประเมินค่าของสื่อและส่งต่อข้อมูลในโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษา รวบรวมข้อมูล	1. การวิเคราะห์สื่อ 2. การประเมินค่าสื่อ
5	เช็กก่อนแชร์	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลผลกระทบของการส่งต่อข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงบนโลกออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์วิธีการเผยแพร่สื่อที่ดี	ขั้นตอนที่ 3 การ พิจารณาจำแนก แยกแยะข้อมูล	1. การวิเคราะห์สื่อ
6	Social พิชากษา	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์จำแนกแยกแยะข้อมูลของผลกระทบจากการแสดงความคิดเห็นบนโลกออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และรู้จักหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ 3. เพื่อให้นักเรียนมีแนวทางในการใช้สื่อออนไลน์อย่างเหมาะสม	ขั้นตอนที่ 3 การ พิจารณาจำแนก แยกแยะข้อมูล	1. การวิเคราะห์สื่อ
7	คิด เลือก ใช้ให้ เป็น	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการสรุปข้อมูลของการใช้สื่อออนไลน์ที่เหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้รู้ข้อควรระวังในการใช้สื่อออนไลน์และมีแนวทางการใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์	ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผล	1. การเข้าถึงสื่อ 2. การประเมินค่าสื่อ 3. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
8	คิด click แชร์	1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์นำเสนอข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ 2. เพื่อให้นักเรียนประเมินสื่อของตนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ขั้นตอนที่ 5 การ ประเมินข้อสรุปและนำ ผลไปใช้	1. การสร้างสรรค์สื่อ
9	แชร์ให้เกิด ประโยชน์	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 2. เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสร้งสรรค์สื่อในรูปแบบต่าง ๆ 3. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกประเมินสรุปผลและสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	ขั้นตอนที่ 5 การ ประเมินข้อสรุปและนำ ผลไปใช้	1. การประเมินค่าสื่อ 2. การสร้างสรรค์สื่อ 3. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
10	ก่อนจากกัน	1. เพื่อให้นักเรียนได้สรุปความรู้และเกิดความรู้ตระหนักในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	-	-

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ชุด ดังนี้

1. แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็น แบบวัดที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 27 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์องค์ประกอบของทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งวัดในองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ 1) การเข้าถึงสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การประเมินค่าสื่อ 4) การสร้างสรรค์สื่อ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์
2. แบบบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการทดลองแต่ละครั้ง ให้นักเรียนสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้และประโยชน์รับหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง รวมถึงให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมครั้งต่อไป
3. แบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ให้นักเรียนประเมินความคิดเห็น ความรู้สึกและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง 10 ครั้ง มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

การดำเนินการทดลอง

1. ช่วงก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ในระยะก่อนการทดลองกิจกรรมฯ
2. ช่วงดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมฯ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวม 10 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม 2563 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563
3. ช่วงหลังการทดลอง
 - 3.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดในระยะหลังการทดลอง รวมทั้งให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ
 - 3.2 ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง รวมทั้งนำข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมฯ แต่ละครั้งของนักเรียนกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา ๒ ในพระราชูปถัมภ์ฯ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งวัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยจะนำเสนอในรูปแบบตารางและการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยีก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	45	2.98	.18	-12.062	.000*
หลังการทดลอง	45	3.57	.33		

*p< .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระยะหลังการทดลองกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน n	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	t	Sig
กลุ่มทดลอง	45	3.57	.33	9.606	.000*
กลุ่มควบคุม	45	3.02	.18		

*p< .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระยะหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองในแต่ละครั้ง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ สามารถรับรู้ข่าวสาร โดยผ่านการคิด พิจารณาอย่างรอบคอบ และสามารถใช้อ้างอิงให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นได้ อาทิ

“...ได้รู้ว่าสื่อสังคมออนไลน์มีอย่างหลากหลาย และควรใช้อย่างถูกต้องเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง...”

“...ได้เรียนรู้ว่าการที่จะแชร์ข้อมูลใด ๆ ให้ตรวจสอบให้รอบคอบก่อน ได้ฝึกการหาข้อมูลหรือข่าวลือต่าง ๆ ในโลกออนไลน์และประเมินว่าเป็นข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด...”

“...ทุกกิจกรรมทำให้ได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อออนไลน์ มีความเข้าใจในการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น พฤติกรรมแบบไหนที่ไม่ควรทำบนโลกออนไลน์ ได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่ถูกต้อง...”

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมฯ และต่อผู้วิจัย เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองกิจกรรม 10 ครั้ง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.80-4.45

อภิปรายผล

จากการทดลอง พบว่า ในระยะหลังการทดลองกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดในแต่ละองค์ประกอบ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัด สูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบ และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ จากผลการทดลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนำกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ สามารถพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนมีการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างกิจกรรมแนะแนวฯ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการคิดวิเคราะห์จากงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1. การกำหนดวัตถุประสงค์ 2. การศึกษารวบรวมข้อมูล 3. การพิจารณาจำแนกแยกแยะข้อมูล 4. การสรุปผล 5. การประเมินข้อสรุปและนำไปใช้ ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนี้ นักเรียนได้รู้จักประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ นักเรียนสามารถกำหนดได้ว่าที่ต้อรู้จักสื่อต่าง ๆ นั้น จะนำไปใช้เพื่ออะไรและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง และนักเรียนต้องฝึกคิดพิจารณา แยกแยะข้อมูล ในการเข้าถึงสื่อหรือข้อมูลว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร ซึ่งกิจกรรมทั้ง 10 ครั้ง เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ 1. การเข้าถึงสื่อ 2. การวิเคราะห์สื่อ 3. การประเมินค่าสื่อ 4. การสร้างสรรค์สื่อ 5. การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาแล้วว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น กิจกรรมที่สร้างขึ้นจะเป็นลำดับขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งกิจกรรมนี้มีความสอดคล้องกับ จูฑามาต เจริญธรรม (2549) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีบทบาทกับนักเรียนเป็นอย่างมาก จะช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง ช่วยให้ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ช่วยหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล และช่วยประมาณการความน่าจะเป็น และช่วยให้เกิดปัญญานอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่า การคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ อาทิ เช่น จารุดา จันทรแก้ว (2564:70-71) ได้ศึกษาศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบ Big 5 Learning ผลการศึกษา พบว่า การนำทักษะการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยไปใช้ในการเรียนรู้แบบบูรณาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ นัทธิหทัย อุบล (2562) ได้ศึกษาแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายในภาพรวม จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ และฝึกการคิดอย่างมีระบบได้ ผู้วิจัยจึงได้นำขั้นตอนการคิดวิเคราะห์มาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการที่ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริศนา เชี่ยวสุทธิ (2563:159-160) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1. หลังการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ นักเรียนมีการเรียนรู้ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สุลักษณ์ ใจองอาจ (2561) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ปัทมา รอดประพันธ์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิด การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อวัดระดับพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ ที่องค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) การเข้าถึงสื่อการรับสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ 3) การเข้าใจสื่อ 4) การประเมินค่าสื่อและ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบการรู้เท่าทันสื่อหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นว่าควรส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ให้กับนักเรียนในองค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับนักเรียนจากภัยที่มากับสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียน และขั้นตอนการคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสมในการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมถึงการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ ได้อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1. กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ความสำคัญกับขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมจะมีลำดับเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน และส่งผลต่อการเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในครั้งต่อไป ดังนั้น ผู้ที่สนใจนำกิจกรรมฯ ไปใช้ ควรศึกษาขั้นตอนและความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม และคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นไปตามขั้นตอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ผู้สอนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด พิจารณา ไตร่ตรอง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และบทบาทของผู้สอนในการช่วยเหลือ ชี้แนะผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างกิจกรรมแนะแนวตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์เสริมสร้าง การรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

2. จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า มีตัวแปรที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหรือส่งเสริมพัฒนานักเรียนในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ต่อไป เช่น จริยธรรมในการใช้สื่อ ความสามารถในการผลิตสื่อ การตระหนักในการใช้สื่อ เป็นต้น ดังนั้น อาจจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ได้ เช่น การฝึกอบรมในการสร้างสรรค์สื่อ กิจกรรมที่ให้นักเรียนตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้อง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด. นนทบุรี : สุรัตน์การพิมพ์.

- จารุตา จันทร์แก้ว. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ภาษาไทยสำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบ Big 5 Learning. *วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 38 (103). 70-82
- ชมพูนุท นุตาคม. (2557). การคิดเพื่อรู้เท่าทันสื่อ ใน สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค ในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์. (บรรณาธิการ). *รู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: บริษัทมาสเตอร์ กรุปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.
- นัทธ์หทัย อุบล. (2552). แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการรู้เท่าทันสื่อหนังสือพิมพ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการเขต 1. *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 9 (3). 209-219.
- ปัทมิตา รอดประพันธ์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเยาวชนรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18 (4). 156-170.
- ประพันธ์ศิริ สุเรัจ. (2553). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริศนา เขียวสุทธิ. (2563). การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 3 (101). 159-170.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัสลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.
- พันทิพา เย็นญา. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 36 (99). 28-40
- ศรिता ตันทะอทิพานิช. (2562). สังคมแห่ใช้โซเชียลมีเดียสะท้อน ความรุนแรง-อันตราย สูงขึ้น. สืบค้น 21 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.springnews.co.th/thailand/266350>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). *รู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สุลักษณ์ ใจองอาจ. (2561). ผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์. *วารสารวัดผลทางการศึกษา*. 35 (98). 38-53.
- อุษา ปีกินส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. *สุทธิปริทัศน์*. 26 (80). 147-161.
- Center for Media Literacy. (2008). *Literacy for the 21st century: An overview & orientation guide to media literacy education* (2nd ed.). Malibu, CA: Center for Media Literacy.
- Marzano, Robert J. (2001). *Design a new Taxonomy of Educational Objectives*. Thousand Oaks, California: Corwin Press Inc.
- Renee. (1998). *The seven great debates in the media literacy movement*.
- Watson, G.; & Glaser, E. M. (1964). *Wattson Glaser Critical Thinking. Appraisal Manual*. New York: Horcourt, Brace and World.